

Viering 'Wat God heeft verbonden, kan een mens dat scheiden?'

Kristin Vanschoubroek en Kirsten

15 februari 2009

Op een bepaald moment in het leven, soms heel onverwacht, wordt een mens geconfronteerd met vragen als: wie ben ik? Wat is het doel van het leven? Wat is de zin ervan? Wat maakt mij echt gelukkig? Het is het hart dat begint te spreken...

Theologie, filosofie, psychologie, al die wetenschappen slagen er niet in om op deze vragen een afdoend antwoord te geven. Het zijn immers geen vragen van het verstand. Het zijn vragen van het hart. Enkel de ervaring, het leven zelf kan daar een antwoord op geven.

Wanneer je hart begint te trillen als je iemand ontmoet bij wie je thuiskomt, wanneer het wordt geraakt als je echt gezien wordt en daardoor jezelf ziet met nieuwe ogen, wanneer het misschien pijn doet bij het horen van een woord dat waar is, dan ben je op weg naar het antwoord.

De ontmoeting met liefde geeft de grootste kennis. De middeleeuwse mens, die nog niet zo bepaald was door de rede, zei het al: 'amor ipse notitia': de liefde zelf is een vorm van kennis. Wie de liefde ontmoet, ontmoet zichzelf en dat is een stap in de richting van het ultieme, de uiteindelijke eenwording. Thuiskomen in jezelf is thuiskomen in het 'uni verse', in de ene wereld. Volgens ieders overtuiging zal het universele, het ene een naam krijgen: God, het ultieme, de bron, ...

Misschien is het daarom dat mensen trouwen en soms ook scheiden: om zich te verbinden met een steeds diepere liefde.

Het ene, God, het ultieme is geen statisch gegeven. Op dit moment is er veel te doen rond de evolutieleer van Darwin. Soms wordt ze tegenover het geloof in een schepper geplaatst. Evolutie en geloof in een scheppende kracht staan echter niet tegenover elkaar. Precies doorheen de evolutie werkt een kracht.

Er is een weg voor ons allen, een weg naar de ultieme liefde, die we elk op een unieke manier gaan. Het is evolutie, en tegelijk is er een kracht die ons daarin leidt. We kunnen doorheen ons leven als het ware de blauwdruk ontdekken die ons leidt naar de ultieme liefde.

Wie heil zoekt in vaststaande gegevens, wie zich vastklampt aan zijn houvasten, wie alles probeert te controleren, wie enkel steunt op zijn verstand, zal de kans missen om te groeien. Wie zichzelf durft loslaten, wie durft te voelen en eerlijk met zijn gevoelens omgaat, wie relaties in vraag durft stellen en ze misschien kan loslaten, die gaat de weg.

Wat God heeft verbonden, kan een mens dat scheiden?

Gedurende je leven kan je mensen ontmoeten die levenwekkend zijn. Je verbindt je ermee in vriendschap of in partnerschap om de weg van de liefde te gaan, de weg naar het ontdekken van je ware zelf.

Het kan zijn dat je je op een bepaald moment ervan bewust wordt dat die verbindingen hun rol hebben uitgespeeld en dat je die mensen nu mag of zelfs moet loslaten. De kwaliteit van wie eens zo belangrijk voor je waren, heb je ontvangen en in jezelf geïntegreerd. Innerlijk ben je als het ware die verbinding geworden. Je bent die kracht geworden, al weet je nog nauwelijks waar ze vandaan kwam.

Sommige relaties doorstaan je evolutie. Ze zijn krachtig en soepel genoeg om samen de weg verder af te leggen. Of je hebt een doel dat je bij elkaar houdt. Andere relaties zijn een korter leven beschoren. Je kan ze na verloop van tijd in dankbaarheid loslaten. Nog andere relaties kennen een periode van droogte, de hartslag is eruit, maar er is het innerlijk weten dat dit tijdelijk is, dat je de nacht moet uitzitten bij elkaar en dat het dan misschien weer goed komt. Er zijn ook relaties die je groei belemmeren. Ze houden de ontmoeting met je ware zelf tegen. Ze doen je niet meer stromen. Het levengevende ritme is eruit. Je voelt dat je ze moet loslaten. Als het om een partnerrelatie gaat,

kan dat loslaten heel moeilijk zijn en gepaard gaan met veel pijn. In relaties waarin je je diepste intimiteit hebt gegeven, raakt het loslaten tot in het diepste van je vezels.

Wat God heeft verbonden kan een mens dat scheiden?

Wat mensen ooit met elkaar verbonden heeft, hoeft je niet te verloochenen, je mag daar trouw aan zijn. De vorm van een relatie kan veranderen, maar ieder moment dat er geweest is en dat je zin en betekenis heeft gegeven, heeft eeuwigheidswaarde. Het is pijnlijk als een relatie wordt verloochend of ontkend. Mensen die bijvoorbeeld al lang gescheiden zijn en de partner hebben losgelaten kunnen toch nog diep lijden als de ex-partner hen bijvoorbeeld niet erkent in de rol van medeouder. Het gezien worden in wie je bent en de andere zien in wie hij is, doorheen de evolutie van het leven, kan een verlangen blijven. Ik denk aan een vrouw die verlaten was door haar man. Ze hadden vijf kinderen. Voor de vrouw was het een heel zware opgave geweest om de scheiding te aanvaarden. Ze was blijven houden van haar man en haar man op zijn manier ook van haar. Haar grootste pijn was dat zijn nieuwe partner haar niet had toegestaan om afscheid te nemen toen hij ongeneeslijk ziek werd en stierf, dat het haar niet gegund was om eens alleen te zijn met haar vroegere man, de vader van hun kinderen.

Misschien doet deze onbevagen houding tegenover verbinden en loslaten voor sommige mensen wat vreemd aan. Is het dan om het even of mensen scheiden of niet scheiden? We komen uit een tijd waarin het huwelijk en het samenblijven als ideaal werd voorgesteld. Heeft dit ideaal opgehouden te bestaan?

De meeste mensen verlangen nog steeds om met dezelfde partner en met hun kinderen een leven lang gelukkig te zijn. Het is niet voor niets dat vele sprookjes eindigen met 'En ze leefden nog lang en gelukkig'. Het gaat om een universeel verlangen: het verlangen dat er iemand is van wie je blijft houden en met wie je je leven en alles wat daarin gebeurt, kan delen. Het gaat om iemand die je vertrouwd is, iemand die je verleden kent, iemand met wie je graag toekomstplannen maakt. Het loslaten van de partnerrelatie gaat dus heel dikwijls gepaard met het niet inlossen van een verlangen, met het opgeven van een droom. Velen ervaren het ook als een falen: het is mij, of het is ons niet gelukt. Voor sommigen betekent het door een diep dal gaan, zeker als je het gevoel hebt geen kans te hebben gekregen, of dat er nog zoveel mogelijk was. Dan doet het goed als er mensen op je pad komen die je steunen, die je verdriet zien, die je opvangen. Tegelijk kan er zich doorheen dit gebeuren langzaam een innerlijke kracht ontwikkelen, onvermoede mogelijkheden kunnen doorheen de nacht priemen, mogelijkheden die anders misschien onontdekt waren gebleven.

En de kinderen? Is het voor hen niet beter dat hun ouders bij elkaar blijven? Ook dit is een ideaal, een verlangen dat diep gekoesterd wordt: dat kinderen mogen opgroeien in een veilig en stabiel nest met hun mama en papa samen en dicht bij hen.

Maar dat ideale plaatje is soms ver te zoeken in de realiteit. Ik hoor mensen zeggen over hun kinderjaren: "De energie tussen mijn ouders was zo negatief dat ik daar als kind erg onder geleden heb. Ik heb een warm nest gemist." Anderen voelden zich als kind letterlijk tussen hun ouders staan. Ze werden zich er later van bewust dat ze een verbindingspersoon moesten zijn tussen hun ouders. Dat kan zwaar wegen op hun ontplooiing en ontwikkeling. Ik hoorde het onlangs nog zeggen door een jonge vrouw: "Ik was als een spons die de negatieve energie tussen mijn ouders heeft opgezogen." Zeker als de ouders dit niet zien en als ze de problemen ontkennen, is het moeilijk voor kinderen om vaste grond te krijgen waarop ze hun leven kunnen bouwen.

Erkennen wat er is en eerlijk zijn met jezelf en met de ander is de stevigste grond die je aan jezelf, aan de ander en aan je gezinsleden kan geven. Maar het is een hele weg voor je die eerlijkheid aandurft en aankunt. Het vraagt dat je een stap durft zetten in het onbekende. Je laat iets los, je laat iemand los en je weet niet waar je zal uitkomen. Het vraagt een grote innerlijke kracht om doorheen

je angsten erop te vertrouwen dat er iets is dat je zal dragen, dat na de val de opstanding komt, dat de feniks uit zijn as zal herrijzen...

Kristin Vanschoubroek

De weg is wijzer dan de wegwijzer...

Vorig jaar in het najaar stelde Kristin Vanschoubroek me de vraag of ik een getuigenis wilde brengen over het thema 'relaties, huwelijk en echtscheiding'. Tegelijk met mijn aarzeling om voor een grote groep te spreken voelde ik in mijn hart meteen een 'ja' opspringen. In deze 'ja' zat dankbaarheid om het nieuwe evenwicht en het nieuwe geheel dat gegroeid is na mijn scheiding, nu zes jaar geleden, en een jarenlange zoektocht op relationeel gebied. Daarnaast was er ook het verlangen om een hart onder de riem te steken van mensen die op dit moment een moeilijke weg gaan op het vlak van relaties.

Tijdens de kerstvakantie bewandelde ik, samen met mijn huidige partner, de Panoramaroute in de Vlaamse Ardennen. Het was een prachtige tocht in de natuur, erg koud en stil; we waren nagenoeg de enige wandelaars. Op een gegeven moment kwamen we een bordje tegen met een tekst van Ulrich Libbrecht: 'De weg is wijzer dan de wegwijzer'. Dat zinnetje raakte me en gaf me een voorzet voor mijn getuigenis van vandaag.

'De weg is wijzer dan de wegwijzer', het is een mooie samenvatting van het hele proces dat ik de afgelopen jaren doorliep.

In januari 2003 gingen mijn man en ik, na een relatie van elf jaar uit elkaar. Onze drie kinderen waren op dat moment zeven, vijf en twee jaar. Aan deze beslissing om te scheiden ging een intens proces vooraf. En ook nadien was het een hele zoektocht. Het was een van de meest pijnlijke, ingrijpende en confronterende processen in mijn leven. En tegelijk kan ik ook zeggen: een van de meest eerlijke en verrijkende.

Wat zal ik vertellen over dit proces? Er zijn zoveel verhalen, gezien vanuit het standpunt van iedere betrokkene of vanuit telkens andere invalshoeken. Ik kan enkel proberen mijn verhaal van vandaag te vertellen, in voeling met het verhaal van elk.

Op het moment dat ze van onze scheiding hoorden, reageerden veel familieleden en vrienden verwonderd: "Jullie toch niet?" Ze hadden het niet zien aankomen. In hun ogen waren we toch een goed koppel. "Jullie konden toch goed met elkaar praten? Jullie deelden toch dezelfde waarden en interesses? Als het bij jullie al niet lukt..."

We werden meteen geconfronteerd met het effect van onze beslissing op anderen, de moeite die ze ermee hadden en het verlies dat het ook voor hen betekende. In hun reacties herkende ik de spijt die ik zelf voel wanneer een relatie van bekenden in mijn omgeving stukloopt zonder dat ik het heb zien aankomen. Dat laatste is ook heel begrijpelijk: het meest intieme van een relatie speelt zich niet in de buitenwereld af, wel binnenin het koppel en binnenin het eigen hart.

En ja, wat ze zegden, klopte ergens ook: mijn man en ik deelden dezelfde dromen en idealen, stimuleerden elkaar en gaven elkaar ruimte om ons verder te ontplooien, verlangden allebei naar een warm nest voor onze kinderen. En toch...

Ondanks onze wezenlijke verbondenheid en de levengevende beginjaren, slaagden we er maar niet in om er op termijn een goed draaiend en stromend geheel van te maken, waarin ieder zich gelukkig kon voelen. Ons samenzijn liep al lang vierkant en we geraakten er samen – ook na een persoonlijke

therapie en een relatietherapie – niet uit. Ik bleef iets missen in onze relatie. Al deden we nog zo ons best, ik moest constateren dat wilskracht hier niet het laatste woord had.

Het was niet makkelijk om dat voor mezelf en naar buiten toe te geven. Het doorkruiste de normen en waarden waarmee ik was opgegroeid. Het stond ook niet in het script dat ik aanvankelijk in mijn dromen voor onze relatie en voor het leven van onze kinderen maakte.

Hoe anders had ik me mijn leven voorgesteld als jonge, pasgehuwde vrouw? Ik had een droom en wilde die erg graag realiseren.

Maar ons samenleven bracht elementen met zich mee waar ik van te voren nooit aan had gedacht of rekening mee had gehouden. Bijvoorbeeld dat we niet vanzelfsprekend samen de dingen zouden oppakken – ik voelde me zo vaak alleen aan de kar trekken – , dat onze verschillende achtergronden meer en meer zouden gaan meespelen in een ander aanvoelen en denken rond wat het betekent: ‘er zijn voor elkaar’, dat het zo moeilijk zou zijn echt thuis te komen en rust te vinden bij elkaar. En daar verlangde ik naar.

Nu, na vele jaren, kan ik voor mezelf zien dat de verbondenheid in onze relatie erin bestond zorg te dragen voor anderen, een kwaliteit die zowel bij mezelf als bij mijn partner sterk ontwikkeld was en waarin we beide vanuit onze geschiedenis ‘getraind waren’. In dit aspect herkende ik mezelf en voelde ik me goed bij mijn man: we deelden dezelfde bewogenheid en inzet naar mensen toe. Later ontdekte ik echter dat we elkaar *in onze relatie zelf* te weinig vonden.

De ontmoeting met mijn huidige partner was de katalysator die alle ondergestopte lagen en schaduwzijden in mij naar boven bracht. Ik wist er in het begin geen blijf mee. Ik voelde me ontzettend tot hem aangetrokken, maar veroordeelde dit sterk vanuit wie ik op dat moment was. Waar ik van jongs af aan geleerd had om vooral zorg te dragen voor anderen, mijn eigen behoeften en noden opzij te zetten, ging deze relatie daar dwars doorheen. Ze kwam op een moment dat ik meer en meer voeling kreeg met de stukken waarin ik van mezelf vervreemd was. De contacten met deze man maakten een nieuwe vitaliteit in mij wakker.

Wat ik doormaakte, was tegelijk heel deugdzaam én pijnlijk. Het maakte zo scherp duidelijk wat ik al zo lang in mezelf en in mijn partnerrelatie miste en wat nu zo vanzelf opborrelde. Tegelijk voelde ik me erg betrokken op de relatie met mijn man, op wat we samen opbouwden, op onze kinderen, ons gezin.

Moeizaam nam ik gesprekken met mijn man op en kwamen alle onderbelichte thema's in mezelf en in onze relatie aan bod. Het was niet gemakkelijk om al dat broze en nieuwe te delen en daarmee ook het risico te lopen niet begrepen te worden of de ander te kwetsen. Het vroeg erg veel energie van ons beiden. Maar hoe confronterend en pijnlijk het soms ook was, terugblikkend was het voor ons allebei verrijkend en mooi in zijn eerlijkheid.

Ook bij mijn man kwam een proces op gang.

We zochten verder een weg voor ons samen zijn. Maar meer en meer werd voelbaar dat we elkaar niet de thuis konden geven waarnaar we beiden verlangden.

In de uitputtende periode van twee jaar voor de eigenlijke beslissing om te scheiden was er een vraag die me niet losliet: wat is nu juist om te doen?

Ik was opgegroeid in een warm gezin, waarin loyaliteit, verbondenheid en trouw centraal stonden. Ik droeg het diep in mij: ik had toch mijn jawoord gegeven! Kon ik dat zomaar tenietdoen? Was wat ik miste in de relatie wel voldoende belangrijk om deze beslissing te nemen? Ik kon ook het kruis opnemen en verder gaan. Was het dat wat van mij gevraagd werd? Moest ik trouw blijven aan onze trouwbelofte, of moest ik mijn diepste gevoelens volgen, toegang geven aan het nieuwe in mij dat zich aandiende en probeerde tot leven te komen? En wat met alle pijn voor alle betrokkenen? Het was alsof ik ter verantwoording werd geroepen door de normen en waarden die ik had meegekregen, alsof ik een stap zette die tegen mijn eigen wortels inging. Het raakte aan mijn diepste fundamenten. Op bepaalde momenten voelde het aan als een strijd tussen leven en doodgaan...

Maar ergens diep in mij was er ook een andere stem, een diep weten dat het goed was wat er gebeurde. Een weten dat het leven me dingen aanreikte die me dichterbij brachten bij meer echt, authentiek mezelf zijn. Een weten dat dit mij hielp meer in mijn volledige kracht te gaan staan en stukken in mezelf te integreren waarvan ik me voorheen niet bewust was, maar die ook bij mij hoorden.

Ik kon en wilde mijn oude leven niet meer opnieuw opnemen.

De scheiding betekende een tocht door de woestijn, een achterlaten van veel vertrouws, zonder te weten wat er verder zou komen, een duik in het ongewisse. Het betekende veel verlies en rouw om wat ik niet had kunnen waarmaken, maar tegelijk ook een bijstellen van het beeld over mezelf, het toevoegen van nieuwe aspecten die ik voorheen niet toeliet.

Er was veel loslaten: het huis en de thuis die ik mee had opgebouwd, alle energie die ik er mee in had gestoken, het warme nest dat ik gehoopt had aan de kinderen te kunnen geven, ook een aantal contacten met de familie en bepaalde vrienden van mijn partner.

Het proces dat aan de scheiding voorafging en de beslissing zelf waren al intens, maar de eerste periode na de scheiding nog meer.

Scheiden is het tegenovergestelde van zich hechten, van toevertrouwen, van overgave aan elkaar. Ik had me helemaal gegeven aan mijn relatie en moest nu stukken terugnemen.

Dat scheiden zo zwaar kon zijn, wist ik niet. Gaandeweg heb ik het moeten leren. Want ondanks onze gezamenlijke beslissing om te scheiden voelde ik dat het zwaartepunt van de beslissing bij mij lag. En meestal gaat dat zo: iemand hakt de knoop door, zet de stap en verlaat de andere, ook al doet dat pijn.

Mijn betrokkenheid op mijn partner was groot en zijn pijn bleef mij raken. Ook het feit dat ik niet meer altijd bij de kinderen kon zijn – we hadden een co-ouderschapregeling – ervoer ik als hartverscheurend, pijnlijk en tegen mijn natuur. Ik was erg bezorgd om het effect dat de scheiding op hen had, probeerde erachter te komen wat hen kon helpen om zo goed mogelijk doorheen deze moeilijke periode te komen. Literatuur, gesprekken met ervaren therapeuten en met mensen die zelf een scheiding hadden doorgemaakt, hebben mij geholpen.

Gelukkig bleven mijn voormalige partner en ik, als ouders van de kinderen, veel met elkaar communiceren en probeerden we allebei één lijn aan te houden in de opvoeding. Nu, na zes jaar zeggen onze kinderen ons hoe belangrijk het voor hen was en is dat we steeds op een respectvolle manier contact zijn blijven houden met elkaar.

We hadden ook het geluk dat er steeds mensen waren aan wie we ons konden toevertrouwen en bij wie we steeds terecht konden: familie en vrienden die niet oordeelden of partij trokken, maar de beslissing respecteerden en ons steunden, ook op moeilijke momenten. Voor mij was het heel belangrijk dat mijn ouders en naaste familie, en ook mijn vrienden, mijn partner niet verwierpen, zoals dat zo veel gebeurt vanuit pijn en onmacht. Het respect dat er bleef voor ieder was een zegen en maakte het mogelijk dat onze kinderen van ons beiden konden blijven houden, zich vrij konden blijven uiten en op bepaalde belangrijke gebeurtenissen beide families konden blijven zien. Dit was van onschatbare waarde in het verwerkingsproces van ieder.

Ik heb in die periode sterk ervaren wat een belangrijk geschenk een goed netwerk is, dat mee draagt, opvangt en ondersteunt. Vanuit de ontredde die ik zelf voelde, heb ik vaak de reflectie gemaakt hoe moeilijk een scheiding wel moet zijn voor mensen die dit netwerk niet hebben, die door hun familie, vrienden of gemeenschap veroordeeld of verstoten worden, zoals dat toch nog steeds gebeurt en zoals ik een aantal situaties van dichtbij ken.

Om stand te houden in deze storm in mijn leven, heb ik vaak mijn toevlucht gezocht in meditatie, in gewoon zitten en ademen, mild en zonder oordeel kijken naar alle gedachten en emoties, zonder me ermee te identificeren. Dat bracht veel rust en hielp me op moeilijke momenten innerlijke balans en stilte te blijven vinden.

Daarnaast beleefde ik heel veel deugd aan het me uitleven in dans, aan contact met de natuur, en vooral aan ontmoetingen en goede gesprekken met vrienden, vriendinnen en familie. Ook dat bracht me de nodige rust, helderheid en vertrouwen.

Vier jaar heb ik alleen gewoond, afwisselend met en zonder de kinderen. Ik was alleen, maar nu klopte het ook.

Stilaan viel alles op zijn plaats. Ik voelde me meer en meer samenvallen met mezelf, heel aanwezig in verschillende facetten van mijn zijn: als vrouw, als moeder, als partner, als vriendin, hulpverlener, collega, in het alledaagse én in het spirituele...

Mijn nieuwe partner ging ook zijn weg. En wij twee naar elkaar toe.

Het duurde een tijd vooraleer ik het opnieuw aandurfde 'ja' te zeggen aan een relatie. Ook dat was een proces. Net zoals de groei naar het samenbrengen van onze twee gezinnen.

Nu wonen we sinds twee jaar samen, met al onze kinderen. Er is een nieuwe thuis, met veel leven, veel afwisseling en ook veel drukte. Het samenleven is niet altijd evident, het is een voortdurend zoeken en vinden van balansen in het omgaan met de verschillende gezinsculturen, met de noden en verlangens van de kinderen en van onszelf. Een heel leerproces!

Het is prettig om de evolutie te ervaren, te merken hoe ieder in dit nieuwe geheel meer en meer zijn plek vindt, te voelen dat dit geheel *samen* gedragen wordt, dat vanuit het kunnen thuiskomen bij elkaar en de warmte van ons samenzijn, het draagvlak groot is. Dat voelt goed.

Mijn weg maakte me wijzer dan een wegwijzer ooit had kunnen aangeven. Hij liep niet recht, maar bracht mij langs onbekende paden en door berg en dal. Hij heeft me mijn diepste angsten en mijn grootste verlangens in de ogen doen kijken, me in voeling gebracht met mijn kwetsbaarheid én mijn kracht en verder doen groeien naar een meer bewust, doorleefd en vollediger mens.

Ik heb ervan geleerd dat ik enkel trouw kan zijn aan een ander wanneer ik ook ten diepste trouw ben aan mezelf.

Kirsten